

med Jord, noget, som det høje Ting jo hurtigt vil se har stor Betydning for at skaffe en god og fast Arbejdskraft ude paa Landet. Ved at Bestemmelsen om de 12 Aars Opsigelighe- er borttagen i Forslaget, som er til Forhandling i Dag, og ved, at Afsnittet om Tjenestehuse er indført, er Forslaget derfor paa dette Punkt meget væsentlig forbedret, og jeg har ikke noget væsentligt at indvende derimod. Ganske vist er der i Bestemmelsen om Tjenestehuse indført i § 13 en Adskillelse mellem egentlige Arbejderhuse til Landbruget og Huse til det industrielle Brug. Jeg er ikke sikker paa, at denne Adskillelse er hensigtsmæssig og rigtig. Landbruget nærmer sig paa saa mange Omraader mere og mere til at ligne det industrielle Brug. Jeg behøver blot at henvise til den stærke Røkkultur, som medfører, at man maa have for en kortere Tid en stor Arbejdskraft, som man skal skaffe Bolig, og jeg er derfor ikke sikker paa, at det er rigtigt saaledes at have gjort en Adskillelse mellem industrielle Huse og Landbrugshuse, om jeg maa bruge et saadant Udtryk.

Idet jeg saaledes anerkender, at der er sket væsentlige Forbedringer i dette Lovforslag i Modsætning til de Lovforslag, som tidligere have været til Forhandling her paa Rigsdagen, skal jeg samtidig udtale, at jeg, uden at komme ind paa de nærmere Detailler i Afsnittene II. og III., i det væsentlige kan slutte mig dertil. Man har foreslaaet en Erstatning saavel for Forbedringen paa Bygningen som ogsaa paa Jorden, som jeg i Princippet godt kan slutte mig til. Jeg tror, at man derigennem vil give vor Husmandsklasse mere Lyst til at forbedre deres Huse og Jord, selv om de ikke eje dem, og ethvert Skridt, som kan føre til en mere velstillet og en mere energisk og lykkelig Husmandsbefolkning her i Landet, har min fulde Sympati. Jeg skal kun gøre den Bemærkning, at jeg ikke finder Bestemmelsen i § 2, Slutningen, som omhandler Grundforbedringen, rigtig heldig. Der gøres her en Forskel mellem større Grundforbedringer og mindre Grundforbedringer. Det er i og for sig meget vanskeligt at afgøre, hvad der hører ind under større Grundforbedringer, og hvad der er mindre Grundforbedringer og sætte en bestemt Grænse i saa Henseende. Jeg er bange for, at man ved at bruge Udtrykket mindre Grundforbedringer kommer ind paa et Skraaplan, naar der skal gives Erstatning for saa at sige alt, hvad Husmanden har foretaget paa sin Lod, saa snart det kan siges, at det

har ophjulpet Lodden. Jeg tror, det var heldigere at indskrænke sig til at udtale i Almindelighed, at Husmanden skal have Erstatning for Grundforbedringer og udelade denne Adskillelse mellem større og mindre Grundforbedringer, som faktisk ikke kunne adskilles, og som jeg, som sagt, har en vis Betænkelighed ved.

Vender jeg mig dernæst til § 1, som danner et af de selvstændige Afsnit i Loven, saa er det jo klart, at denne Paragraf er optagen af det andet Ting som Stedfortræder for den 12 Aars Opsigelighe- . Man vil nu altsaa lægge Fæstetvang paa samtlige de Huse, som tilfældigvis efter Forslaget den 1ste Januar 1902 findes at være i Fæste. Det er en Bestemmelse, som jeg deler den højtærede Ministers Betænkelighed ved at gaa ind paa. Det maa jo siges, at det i og for sig er en Uret at begaa mod de Folk, som have fæstet deres Huse ud i Stedet for at leje dem ud, at netop de skulle rammes paa den Maade, at man for stedse lægger Fæstetvang paa deres Huse. Det er en Uretfærdighed.

Forslaget har ogsaa sine tekniske, sine formelle Mangler, idet det vistnok vil blive ganske overordentlig vanskeligt for ikke at sige umuligt for Administrationen at afgøre, hvad Fæstegods vil sige. Der staar i § 1: „De til Fæstegods hørende Huse paa Landet o. s. v.“, men hvad der er Fæstegods vil vistnok være temmelig vanskeligt om ikke umuligt at faa afgjort. Dernæst bestemmes det, at de Huse, der altid have været bortfæstede, falde ligeledes ind under fremtidig Fæstetvang. Jeg ser ikke i Øjeblikket i det mindste, hvorledes det skal være muligt at godtgøre, hvilke Huse der altid har været bortfæstet. Endelig finder jeg ogsaa, at der burde have været taget Undtagelsesbestemmelser for samtlige Huse, der ligge under Hovedgaardstakst, men alle disse Indvendinger kunde man jo nok komme over. Det er de principielle Indvendinger, som ere de vægtigste over for § 1. Jeg skal her udtale, at jeg i høj Grad ønsker, at Rigsdagen endelig maa komme til en Afslutning med Hensyn til dette Spørgsmaal, at vi maa naa til et Resultat af disse lange Forhandlinger angaaende Fæste- og Lejehuse. Jeg vil derfor for mit Vedkommende stille mig saa imødekommende, som det overhovedet er mig muligt, og jeg skal ikke være Principrytter over for fremtidige Forhandlinger eller Afstemninger om den Sag; men som Forslaget i dette Øjeblik foreligger, og inden jeg kender Stemningen her i Tinget